

Samouprava

GLASILO ŽUPANSKE ZVEZE V LJUBLJANI

LETO 1938 LJUBLJANA, V DECEMBRU 1938 ŠTEV. 11-12

Ob dvajsetletnici Jugoslavije.

Dvajset let lastne države! Kratka je ta doba v življenju naroda, prekratka, da bi se Slovenci, Srbi in Hrvati, ki smo se bili 1. decembra 1918 združili v skupno državo, mogli v tem času zadosti spoznati in razumeti, prekratka, da bi mogli v tem času najti način upravljanja te naše države, ki bi v vsem ustrezal potrebam in posebnostim njenih delov. Zato naša državna tvorba še ni urejena tako, da bi mogel biti vsak njen del zadovoljen, zato so ostala odprta še nekatera temeljna vprašanja, pred vsemi vprašanje samouprav.

Tudi pogrešek ni manjkalo v tem času. Naravni proces stajanja, ki bi nas polagoma in brez trenj spojil v narodno celoto, se je, hoteč ga pospešiti, z nesrečno roko le zavrl. Narava ne dela skokov. Vsak organizem mora, sledeč njenim železnim zakonom, svojo dobo zoreti in se v tem zorenju z nerodnimi ali preuranjenimi posegi ne sme motiti, ako hočemo trajnih uspehov. To nam je pokazal tudi neuspehi poizkus z oblastnimi samoupravami v letu 1927. Velik del kraljevine zanje še ni bil zrel. Ta poizkus pa je tudi pokazal, da ni manjkalo dobre volje, da se uresniči naš ideal in poveri čim večji del uprave ljudstvu samemu.

Kljub vsem nevrščnostim in razočaranjem, ki smo jih bili v tej dobi deležni, pa smo Slovenci v državni skupnosti s Srbi in Hrvati silno napredovali. Napredek je tako velik in vsestranski, da nam ga ni treba opisovati, saj je povsod viden. Lepo ga registrirajo občinski proračuni, v katerih se zrcali dober del našega gospodarskega in duhovnega življenja. Poglejmo samo proračun naše najvažnejše občine, Ljubljane, ki je od 650.000 din pred dvajsetimi leti narasel na 70 milijonov letos. Kakšen porast delokroga in davčne sile v tem kratkem času!

Nov rod dorašča in že zavzema položaje v občinskih upravah. Ta rod ni videl nesvobodnih časov. Zato ne more vedeti, kako je bilo prej, ne more primerjati, ne more čutiti, kako velike vrednosti je že samo to, da more govoriti v občini, z okrajnim načelnikom, sodnikom, banom v domačem jeziku, ter da ima na odločujočih upravnih mestih prav gori do ministra samo domače ljudi, sinove naroda, ki edino morejo njegove težnje razumeti in z njim čustvovati. Vse to se zdi danes tako samo po sebi umevno; toda kako je bilo prej? Stari letniki »Občinske uprave« nam pričajo

o težki borbi slovenskega župana za pravice slovenskega jezika in slovenskega človeka. Nezaupanje je bilo takrat med občino in državo. Tu za ohranitev in uveljavljenje boreče se slovenstvo, tam z veliko silo prodirajoče nemštvo. Dva svetova sta bila to in zevajoč prepad med njima. — Spomnimo se še žalostne vloge, ki jo je slovenski župan moral igrati v letih svetovne vojske. Kot pomočniku tuje oblasti in za tuje cilje, postrani ali celo sovražno gledanemu, se je izčrpavalo njegovo delo v nastanjanju tujih vojakov, v rekvizicijah in drugih, prebivalstvo težko bremenečih poslih. Zato ni čudno, da je ob prevratu prav slovenski župan s takim navdušenjem pozdravljal vstajajočo Jugoslavijo in ji uglajal pota, ter da ta župan danes, ko gleda ogromni napredek, s ponosom zre nanjo in se od srca veseli njene dvajsetletnice.

Toda kaj pa s samoupravami, bo vprašal kdo, ali nismo tu šli rakovo pot? Saj smo jih v Avstriji imeli več in plodne so bile, zadovoljni smo bili z njimi! Da, tu res nismo prišli daleč in ravno samoupravna misel, ki jo naša organizacija zastopa, je doživela velika razočaranja. Ta so nas najbolj bolela. Sicer so nam pomenile samouprave v tuji državi mnogo več, pomenile so ohranitev naroda; da pa so nam tudi v lastni narodni državi potrebne, to čutimo vsi in zato s klicem po njih ne bomo nehali, dokler svojega cilja nismo dosegli. Ne zapiramo si pa tudi ne oči pred zaprekami, ki se njih oživotvorjenju zoperstavljaajo. Vidimo te zapreke, vidimo tudi dobro voljo državnega vodstva. To smo povedali že zgoraj. Vladi, ki je znala našo Jugoslavijo v pravem času obvarovati vseh nevarnosti od zunaj in ji priboriti ugled v svetu, zapupamo, da bo znala tudi v pravem času urediti notranje zapletljaje tako, da bomo zadovoljni.

Občina je domala urejena. Usposobljena je za težke naloge nove dobe. Med njo in državo ni nezaupanja. Občina se zaveda, da ji država ni nasprotnik, kakor ji je bila svojčas, zaveda, da je danes del velike upravne mreže, ki ima vsa en in isti cilj: služiti narodu. Tudi motnje iz polpretekle, samoupravni misli nenaklonjene dobe je prebolela. Tako ob dvajsetletnici Jugoslavije ni več tuje telo v lastni državi.

Samouprave višje stopnje pa so se morale odložiti, da se reši — d r ž a v a. Ta je prvobitne, življenjske važnosti. Saj se vsak Slovenec živo zaveda, da je življenje za nas samo v Jugoslaviji, močni na zunaj in znotraj, zgrajeni na pravičnosti vodstva in zaupanju državljanov, ter varovani z močno vojsko. Tega se zaveda ne le zaradi izpostavljene zemljepisne lege slovenske zemlje, temveč tudi zaradi krvnih vezi in mnogih skupnih interesov, ki vežejo naš narod z brati onstran Kolpe. Dvojno smo se zavedli tega letos, ko smo ob ponižanju Češkoslovaške za trenutek zatrepetali za svojo, težko priborjeno svobodo.

Državlјanska zavest posameznika se je v zadnjih letih močno utrdila. Enako pa tudi vezi med občino, današnjo edino samoupravno enoto, in državo. Hvaležni dinastiji Karadjordjevičev, ki je Jugoslavijo doslej modro in srečno vodila mimo vseh zu-

nanjih in notranjih nevarnosti, ter v trdnem upanju, da se bodo zadovoljile tudi težnje slovenskega naroda po široki ljudski samoupravi, se pridružujemo splošnemu veselju, s katerim slavi narod dvajsetletnico Jugoslavije, ter kličemo

*Živela Jugoslavija!
Živel kralj Peter II.!
Živel knez namestnik Pavle!*

A. J.:

Letni zaključni račun.

Po čl. 38 pravilnika o finančnem poslovanju v občinah se pokaže končni uspeh občinskih dohodkov in izdatkov med letom v občinskem zaključnem računu. Nastane vprašanje, kdaj se naj sestavi zaključni račun: ali v vsakem primeru šele ob zaključku računskega leta, ki traja štiri mesece dalje kakor proračunsko leto, to je 31. julija, ali pa je dopustno zaključni račun sestaviti že poprej.

Čas sestave zaključnega računa je odvisen od tega, kdaj so poravnane vse proračunske obveznosti. Te je mogoče poravnati:

- a) že do 31. marca,
- b) v času od 31. marca do 31. julija.

Če so bile vse proračunske obveznosti izplačane do 31. marca, kar je mogoče samo takrat, če je bilo dovolj dohodkov, se sme računsko leto dokončno zaključiti že 31. marca in sestaviti letni obračun. Lahko pa se računsko leto zaključi vsak čas med 31. marcem in 31. julijem, kakor hitro so poravnane vse proračunske obveznosti.

Zaključek računskega leta ni odvisen od tega, ali so že pobrani in izterjani tudi vsi proračunski dohodki. Večkrat se zgodi, da so dohodki prekoračili proračun že do 31. marca in zadostujejo za kritje vseh potrebščin, čeprav še niso vsi izterjani. V takem primeru more občina poravnati proračunske obveznosti že do 31. marca in s tem dnem tudi zaključiti računsko leto.

Ne delajo prav nekatere občine, ki odlašajo z nakazovanjem izdatkov, četudi je v blagajni denar, brez vzroka še preko 4. meseca podaljšanega proračunskega leta, ter izkazujejo prebitke, medtem ko še imajo neporavnane proračunske obveznosti. Ni v skladu s predpisi, če občine prenašajo v naslednje leto znatne prebitke, niso pa še izplačale vseh izdatkov, kakor bi jih morale po proračunu. Niso pri tem mišljeni prihranki pri cestah, pisarniških potrebščinah itd., toda anuitete, šolski prispevki in druge obveznosti morajo biti poravnane v polnem obsegu.

Dolžnost župana kot nakazovalca je, da izda plačilne naloge še pred 31. marcem za vse proračunske izdatke, ki morajo biti plačani, samo če je gotovina v blagajni. Če pa ni gotovine, ali

če še niso predloženi računi, se smejo izdajati plačilni nalogi do konca junija, nakazana izplačila pa se smejo vršiti do 31. julija.

Ker se smejo po čl. 29 pravilnika izdatki po proračunu angažirati (zavzemati) samo do konca proračunskega leta, to je do 31. marca, se po tem roku tudi ne morejo več odobravati virmiranja in naknadni krediti za preteklo proračunsko leto.

Ne more in ne sme se s sestavo letnega zaključka čakati preko 31. julija, čeprav še niso poravnane vse obveznosti.

V čl. 76 pravilnika je določilo, da je treba v blagajniški dnevnik knjižiti najprej zaostalo blagajniško gotovino — saldo po zaključenem blagajniškem dnevniku prejšnjega računskega leta. Dobesedna izvršitev tega določila dela marsikateremu blagajniku preglavice. Blagajniški dnevniki se začnejo za vsako leto voditi že s 1. aprilom, zaključek dnevnika prejšnjega leta pa se večkrat izvrši šele ob izteku računskega leta, to je 31. julija. Nemogoče je tedaj, prebitok, ki je ugotovljen šele 31. julija, vpisati med dohodke 1. aprila. Glede prenosa prebitka je postopati takole:

Če se konča računsko leto 31. marca, to je v primeru, da so že poravnane vse proračunske obveznosti do tega dneva, je prenesti saldo blagajniškega dnevnika v novi blagajniški dnevnik kot prvo postavko med dohodke. Samo v tem primeru je dobesedno izvajanje pravilnika mogoče.

Če pa se konča računsko leto šele 31. julija, in če še niti do tega dne niso poravnane vse obveznosti, je te obveznosti s tem dnevnikom popisati. Te obveznosti se po sklepu občinskega odbora izplačajo iz prebitka, ki se je pokazal na dan 31. 7., ko so se vse blagajniške knjige zaključile. Neporavnane obveznosti se vpišejo, ko so poravnane, še v isti blagajniški dnevnik in sicer najkasneje do 31. oktobra, ko je dnevnik ponovno zaključiti; šele ta prebitok se prenese v novi blagajniški dnevnik v dotični mesec, v katerem je bil izvršen ponovni zaključek prejšnjega leta.

Ker se v blagajniškem poslovanju večkrat pokaže, da v novem blagajniškem dnevniku ni dohodkov, posebno prvi mesec novega proračunskega leta, ker so se dohodki za marec, ki so bili nakazani šele meseca aprila, vpisali še v stari blagajniški dnevnik, bi izdatki presejali dohodke in bi zaključek dne 1. aprila pokazal primanjkljaj. Da se temu izognemo, prenesemo iz starega blagajniškega dnevnika dne 1. aprila del prebitka, kolikor se ga bo predvidoma rabilo, v novi blagajniški dnevnik med dohodke, v starem pa se znesek vpiše med izdatke. Ko se nabere v novem blagajniškem dnevniku dovolj dohodkov, se isti znesek vrne nazaj v stari blagajniški dnevnik in knjiženje se izvrši na obratni način. Vračilo pa se mora izvršiti še pred končnim zaključkom preteklega računskega leta.

Širite „Samoupravo“!

Dr. Fran Ogrin:

Ustroj državnega organizma.

*Pod gornjim naslovom bomo priobčili nekaj iz-
vlečkov iz predavanj, ki jih ima avtor v tečaju za
obč. tajnike. S tem hočemo v okviru razpoložljivega
prostora v listu vsaj nekoliko ustreči večkrat izraženi
želji mlajših županov in obč. odbornikov, da naj se
snov, ki je splošne in temeljne važnosti — vprav to pa
je ustroj države — napravi dostopna tudi krogom izven
tečajnih vdeležencev.*

Prvi del.

Splošna državna ureditev.

Vsak državljan, prav posebno pa javni nameščeneec, torej državni in samoupravni uradnik, mora poznati ustroj državne organizacije, predpise o pristojnosti in poslovanju javnih obla- stiev in organov ter korporacij javnopravnega značaja. Za pravilno razumevanje obstoječih pravnih ustanov in zakonitih do- ločb pa si je treba najprej predočiti osnovne pojme splošne državne ureditve.¹

I.

Pojem države.

Država je združitev ljudi in določenega ozemlja v občestvu, ki je neodvisna pravna organizacija tega ozemlja. Država nastane tedaj, ka- dar stvari kak narod na določenem ozemlju neodvisno organi- zacijo. Za postanek in obstoj države ni odločilna niti velikost ozemlja, niti številčnost državnega ljudstva; bistvena pa je nad- rejenost nad organizacijami v notranjosti, vključenimi v državni organizem, in neodvisnost nasproti drugim državam.

Prebivalci države so ali državljani (domačini) ali pa tujei, ki ne uživajo državljanstva. Skupno se nazivajo podaniki. V je- zikovnem pogledu pripadajo enemu ali več narodom. Zato se ločijo države v narodno-enotne in narodno-mešane države, ravno tako v verskem pogledu v versko-enotne in versko-mešane države.

II.

Osnove (elementi) države.

Ljudstvo, določeno ozemlje, pravni red, državna oblast na eni, državljske pravice in dolžnosti na drugi strani ter oblika državne vladavine so osnove vsakega državnega občestva. O ljud-

¹ Celo snov, vendar na širši podlagi, obravnavata tudi piščevi knjigi »Državoznanstvo« iz l. 1929. in 1934.

stvu (narodu) ter o državnem ozemlju ni v tej zvezi kaj posebnega omeniti. Zato podajamo tu le pojem in pomen ostalih osnov države.

1.

Pravni red.

Vsak narod, ki je neodvisen v svojem obstoju in državnem življenju, se ravna po določenih pravilih. Po njih se kaznujejo zločinci, po njih se urejajo razni odnošaji in rešujejo spori med posamezniki in družbami ter med temi in državo.

Ta pravila so postala obvezna. Vsa pravila, ki jim gre prisilna izvršba, če treba s telesno silo, imenujemo pravna pravila. Od njih se ločijo na primer modna, socialna in druga pravila, ki niso prisilno izvršna.

Skupnost pravnih pravil kake države je njeno pravo ali njen pravni red. Kjer obstoji država, tam obstoji tudi pravo.

Pravo delimo glede na odnošaje (predmet), ki jih urejuje, v zasebno (privatno) in javno pravo. K prvemu štejemo osebno in imovinsko (stvarno, obligacijsko, dedno), k javnemu pravu pa med drugim ustavno in upravno ter mednarodno (meddržavno) pravo.

2.

Državna oblast.

Beseda oblast pomeni moč ali gospostvo, pomeni pa tudi gosposko. Vendar pa je rabiti za označevanje konkretnih uradov praviloma besedo oblastvo. Pojem »oblastvo« se mora pa zopet ločiti od besede organ. Oblastvo izvršuje samostojno del državnega gospostva z močjo prisilnega odločanja in urejanja. Ako določeni urad nima te moči, potem predstavlja samo organ. Kraljevska banska uprava, sresko načelstvo, občina so oblastva, krajevni šolski odbor pa je organ državne (banovinske) šolske uprave, sreski cestni odbor organ banovinske cestne uprave. O organih govorimo tudi, kadar imamo v mislih člene (dele) kake upravne panoge, n. pr. organi notranje uprave, organi prosvetne uprave.

Oblast, ki pritiče državi, je dvojna:

- a) ustavo- in zakonodajna oblast;
- b) izvrševalna (izvršilna) oblast.

Slednjo oblast ločimo zopet v upravno in sodno oblast.

Zakonodajna oblast daje državi pravico in dolžnost, izdajati zakone, izvršilna oblast pa pravico in dolžnost, te zakone izvajati, če treba s silo. Ker je pa država najvišja gospodarsko-socialna ustanova, upravlja in skrbi za potrebe tudi s tega vidika.

Osnovne državljanske pravice in dolžnosti.

V državi kot veliki zajednici ljudi morajo biti urejeni odnosi posameznika do državne skupnosti. Zato se je razvil pojem državljanskih pravic in dolžnosti. Prve tvorijo nasproti vsemočni državni oblasti protiutež na strani državljanov.

Te temeljne človeške in državljanske pravice so: lastninska pravica, svoboda vesti, osebna svoboda, svoboda tiska, znanosti in umetnosti, pravica združevanja in zborovanja, pravica na osebno varnost, nedotakljivost stanovanja, pravica obračanja na oblastva za pomoč. Osnovne državljanske pravice so omejene le v toliko, kolikor določajo posamezni zakoni in v kolikor se ne razveljavijo zaradi izrednih dogodkov (med vojno). Tako je na primer lastnina omejena iz javnih ozirrov in je možna razlastitev (ekspropriacija).

Vzporedno s pravicami pa obstoje tudi državljanske dolžnosti: plačevati davke, služiti vojake itd.

Gori opisani krog državljanskih pravic in dolžnosti pa zadeva v celoti le državljanke, ne pa tudi tujce (inozemce). Tujca ne veže n. pr. vojaška dolžnost, sploh ima on v državljanskem oziru manjše dolžnosti; izenačen pa je inozemec z državljanom zlasti v pogledu plačevanja davkov. Tujec redoma nima volivne pravice in polne pravice do pridobivanja zemljiške lastnine. uživa pa zaščito glede osebne in imovinske varnosti.

Oblike državne vladavine.²

V vsaki družini, ustanovi, podjetju je na čelu predstavnik, tem bolj velja to za najvažnejšo in največjo ustanovo, to je za državo. Po tem, kdo je predstavnik države, razlikujemo naslednje državne oblike: monarhijo in republiko, ki sta ali absolutni ali ustavni (konstitucionalni).

V monarhiji je najvišji predstavnik vladar (monarh), določen po rodbini in po veljavnem nasledstvenem pravu; v republici (ustavni) se pa državni poglavar voli, tako da more postati predsednik (prezident) ob dani sposobnosti vsak državljan. Nadaljnja razlika obstoji v tem, da obdrži v monarhiji vladar svojo funkcijo vse življenje (izjema bi bila zaradi težke bolezni ali odpovedi), republikanski predsednik pa vlada redoma omejeno število let.

Kraljevina Jugoslavija in Romunija sta monarhiji, češko-slovaška in Francija sta republiko.

Ako združuje najvišjo oblast, to je ustavo- in zakonodajno ter izvršilno oblast vladar sam v svoji osebi, govorimo o abso-

² Primerjaj izvajanja v delu »Država« od dr. Leonida Pitamica.

lutni monarhiji ali avtokratiji (carska Rusija pred ustanovitvijo dume). Absolutnih republik (ljudovlad), kjer bi odločevala neposredna volja celokupnega ljudstva ali določene ljudske skupine, danes v modernem svetu nimamo več.

Kadar je izvrševanje najvišje oblasti (zlasti glede zakonodajnega dela) možno le s sodelovanjem državnega predstavnika in naroda, takrat obstoji ustavna ali konstitucionalna monarhija in republika. Te državne oblike so danes v civiliziranem svetu splošno običajne.

III.

Državne funkcije.

1. poglavje.

Zakonodajno delo.³

Država je telo, ki živi in neprestano deluje. Njeno delovanje obsega dvojni oblast: zakonodajno (legislativno) in izvršilno (eksekutivno).

V veliki zajednici, kakor je država, mora vladati red, ki so po njem urejeni mnogoteri odnošaji državljanov in družb v njihovem sožitju in razvoju. Ureditev podajajo pravila, ki jih rodi življenje sproti in ki postanejo splošno obvezna (običajno pravo), ali pa (v razvitih državah) pravila, ki jih izdajajo s svojimi sklepi poklicani zakonodajni činitelji in ki se razglasajo v predpisani obliki, to so zakoni. Ti so formalno ali potrditev že obstoječih pravnih običajev ali pa ustvarjajo popolnoma novo pravo.

Prvobitno delovanje države se kaže v izdajanju zakonov, v zakonodaji (legislativi). Ta je pridržana v absolutnih monarhijah državnemu poglavarju samemu, v ustavnih pa izdaja zakone predstavništvo naroda redoma skupno z državnim poglavarjem. Parlamentarni sklep postane zakon šele tedaj, ko izda vladar svojo pritrditev (sankcijo), in ko se tak sklep ustavno razglasi (publikacija), s čimer postane zakon splošno veljaven in obvezen. V republikah pa državni poglavar navadno ne sodeluje pri zakonodaji.

Narodno predstavništvo ima eno ali dve zbornici, spodnjo in gornjo zbornico, ki se v raznih državah nazivata različno (pri nas narodna skupščina in senat). Kjer obstajata dve zbornici, govorimo o dvodomnem parlamentarnem sistemu.

Ako vrši zakonodajo le eno narodno predstavništvo, bodisi da veljajo zakoni za celo državno ozemlje ali pa le za posamezne dele, potem imamo enotno zakonodajo in zgolj državne zakone.

³ Primerjaj v tem pogledu izvajanja v knjigi »Država« od dr. Leonida Pitamica.

Ako pa obstoji v državi več zakonodajnih organov, potem imamo dvojno zakonodajo in razlikujemo državne in deželne (pokrajinske) zakone, na pr. v bivši Avstriji. V naši državi imamo enotno zakonodajo, ki jo vrši narodno predstavništvo skupno s kraljem.

Ustava in zakon.

Vsaka državna ureditev temelji na prvotnih, temeljnih pravilih. Skupnost teh načelnih predpisov imenujemo ustavo. Ta določa delokrog najvišjih državnih organov: državnega poglavarja, zakonodajnih in izvršilnih organov, pa tudi temeljne človeške in državljske pravice, ki smó jih že gori naštehi. Ustava je tedaj najvišji in temeljni državni zakon.

Ustava je danes večinoma pisana; v začetnem razvojnem stanju držav pa je bila, kakor vse pravo, navadno nepisana. Ustava je podlaga vsem nadaljnjim zakonom, ki so torej stvarno njeno izvrševanje in dopolnjevanje. Zakoni tedaj praviloma ne smejo nasprotovati ustavnim določbam.

Izpremembe in dopolnila zakonov. Ako zakon ne ustreza več obstoječim razmeram in naziranjem, se more istim potom, kakor je nastal, razveljaviti ali pa le izpremeniti in dopolniti. Slednje imenujemo s tujo besedo noveliranje zakona, take dopolnilne zakone pa novele. Z vsakim novim zakonom se smatra prejšnji samo po sebi za razveljavljen, v kolikor nasprotujejo njegove določbe onim novega zakona. Za izpreminjanje ustave so pa večinoma predpisane večje formalnosti kakor glede navadnega zakona, zlasti se zahtéva večja večina za sklepčnost in za glasovanje narodnega predstavništva.

Uredba.

Zakoni potrebujejo dostikrat za svojo izvedbo izvršilnih pojasnjujočih predpisov. Zato vsebujejo običajno klavzulo: Podrobne predpise naj izda to in to ministrstvo. Skupnost takih izvršilnih, podrobnih predpisov imenujemo uredbo. Tudi ti so splošno obvezni in ustvarjajo tedaj pravna pravila. Od zakonov pa se ločijo uredbe predvsem po tem, da jih ne izdaja zakonodavec, marveč upravni organ, minister ali v zakonu pooblaščno drugo oblastvo. Zakoni se ločijo od uredb tudi po zunanji obliki. Uredbe nimajo potrditve državnega poglavarja, podpisane pa so samo od pristojnega ministra, dočim imajo zakoni podpis vladarja in vseh ministrov ter pri nas državni pečat.

2. poglavje.

Uprava in sodstvo.

Urejevanje države z zakonskimi in drugimi predpisi je njeno prvobitno delovanje, drugo enako važno pa je vodenje

države po veljavnih zakonih in zadovoljevanje raznim gospodarskim in prosvetno-socialnim potrebam državljanov.

Ako gre pri tem pretežno za upravljanje, to je za skrb in pospeševanje prosvete, zdravstva in gospodarstva državljanov, govorimo o upravi; ako pa je težišče pomaknjeno na obrambo pravnega reda (državne ureditve, lastnine, svobode, življenja) in izrekanje sodb v sporih državljanov, potem govorimo o sodstvu.

Teoretična razmejitev med sodno in upravno oblastjo je sledeča: sodniki so poklicani v prvi vrsti za izrek sodb (pravorekov) po zakonu, pri izrekanju pravice neodvisni od vsake druge oblasti, nepremestljivi in neodstavljeni; upravni organi pa so razen za razsojanje (za izrek sodb) poklicani za upravljanje (po zakonih in načelu primernosti), s čimer je združeno dejansko (konkretno) ukrepanje in zapovedovanje.

V praksi prehajata dostikrat obe oblasti druga v drugo, ker se ne dajo dosledno ločiti posli ene in druge vrste. Sodstvo je pač poklicano za posle, ki so mu izročeni, upravna oblastva pa zopet za izvršitev njim poverjenih poslov. Morebitni spori o pristojnosti se rešujejo redoma po vrhovnih sodiščih.

Izvršilna oblast je poverjena kot upravna oblast upravnim, kot sodna oblast pa sodnim oblastvom in organom.

3. poglavje.

Državna uprava in samouprava.

Vsa javna uprava se vrši ali po državi in njenih organih ali pa po samoupravnih korporacijah in njih organih. V prvem primeru govorimo o državni upravi, v drugem o samoupravi.

Bistvo in ustroj državne uprave smo spoznali pri gornjih poglavjih.

Samouprava je upravljanje posameznim okrajem in pokrajinam lastnih potreb neposredno po organih, ki jih nastavlja ljudska organizacija. Samoupravne korporacije so nastale iz dvojne okolnosti: 1. Zadeve, ki se tičejo posameznih krajev in okolišev, je lažje spoznati in upravljati po organih, ki so nastali na mestu samem, kakor po državnih organih, katerih moč v prvem razvojnem stanju javne uprave ni segala tjakaj oziroma se zaradi oddaljenosti njih sedeža ni uveljavila. 2. Odločuje tudi razdelitev dela in težnja, da vodi ljudstvo samo del javnih poslov.

Samouprava v najširšem pomenu besede obsega vse organizacije, kjer vrše od ljudstva izvoljeni zastopniki ali nastavljeni organi odrejene posle, torej tudi razna društva in združbe z gospodarskimi, prosvetnimi in kulturnimi cilji; samouprava v

ožjem pomenu pa znači le organizacije, ki vrše posle oblastvenega značaja, to je javne posle. Te korporacije so predvsem: občina, dežela ali banovina, ki vrše svoje posle v zakonito odrejenem okolišu (ozemlju).

Samouprava se je razvila iz narave poslov ali pa s tem, da je država odstopila javne upravne posle samoupravnim organizacijam. Delegiranje javnih državnih poslov na samoupravne korporacije imenujemo decentralizacijo; dekoncentracijo pa nazivamo prenos poslov državne uprave od centralnih organov na nižje državne organe.

Kakor državna uprava je tudi samouprava organizirana po načelu hierarhije, to je upravnih stopenj; pristojnost samoupravnih organov in oblastev ter postopek pred njimi je določen po zakonih.

4. poglavje.

Državno gospodarstvo.

Vsaka ustanova in obrat mora v dosego svojega namena poskrbeti za materialna sredstva. V ta namen delajo društva in podjetja proračune in letne zaključne račune (bilanco).

Vse to mora veljati tudi za državo kot največjo ustanovo z raznovrstnimi posli. Zato izdeluje vrhovna državna uprava vsako leto državni proračun (budžet) predvidenih dohodkov in izdatkov. O proračunu samem se sklepa v narodnem predstavništvu. Storjeni sklepi z navodili za izvajanje se objavijo v obliki zakona (finančni zakon).

Vse delo državne uprave mora biti, v kolikor gre za izdatke v razne namene, v skladu s postavkami proračuna. Zato je urejeno državno računovodstvo, nad izvajanjem proračuna pa čuva — pri pregledu letnih obračunov — poseben računski in kontrolni organ (pri nas glavna kontrola).

Razen teh vrši država še druga gospodarska opravila. Ona vzdržuje največji čekovno-klirinški zavod, ki se nazivlje čekovni urad ali poštna hranilnica (v Jugoslaviji). Poštna hranilnica posluje kot hranilnica, posebno pa kot čekovno-klirinška ustanova.

Nadaljnji obrati države, čisto gospodarskega ali pa gospodarstvo-socialnega značaja so: popolnoma po gospodarstvo-trgovskih načelih se vrši delo v državnih rudnikih, industrijskih podjetjih, državnih tiskarnah, državni razredni loteriji ter v državnih gozdovih. Gospodarsko-socialnega značaja so pa tele naprave: pošta, brzjav, telefon in radio; državne železnice in državna pristanišča. Pri teh napravah ni glavni namen pridobivanje dohodkov, marveč upravljanje po enotnih vidikih in s stališča javne blaginje.

Po enakih vidikih kakor državno gospodarstvo se vodi gospodarstvo v banovinah in občinah.

Ali odloča o pritožbah zoper trošarinsko-kazenske odločbe občine finančna direkcija ali okrajno načelstvo?

Po § 95/4 zakona o občinah smejo občine za pokritje svojih potreb uvajati doklade na neposredne davke in občinske posredne davke, to je trošarine in takse. Slično določilo vsebuje tudi čl. 79 zakona o državni trošarini, ki pravi: »Občine, ki imajo po zakonu pravico uvesti občinsko trošarino, smejo nalogati občinsko trošarino na predmete, potrošene na ozemlju občine...«

Izven dvoma je, da je v svojih lastnih trošarinskih zadevah pristojna za izdajanje odločb in tudi kazenskih razsodb občina sama in ne morda davčna uprava ali celo oddelki finančne kontrole, ki so le pomožni organi davčne uprave oziroma občine pri pobiranju trošarine (čl. 80 troš. zak.). Dvomljivo pa je, kdo odloča o pritožbah zoper kazenske razsodbe občine zaradi troš. tihotapstev. Praksa se je postavila na stališče, da je to finančna direkcija, to pa zaradi jasnega besedila čl. 80 odst. 2 troš. zak., ki določa: »Za presojo tihotapskih prestopkov banovinske ali občinske trošarine so na I. stopnji pristojna oblastva, ki pobirajo trošarino, občine, davčne uprave in carinarnice, na II. stopnji pa so za pritožbe pristojne finančne direkcije...« Mnenja pa sem, da ta praksa ni več pravilna, in sicer iz naslednjih razlogov:

Vsi državni trošarinski zakoni in izpremembe k tem, kolikor zadevajo občinsko trošarino, so bili uveljavljeni pred zakonom o notranji upravi (z. n. u.), le prečiščeno besedilo državn. troš. zakona je bilo objavljeno pozneje (Sl. Nov. od 16. 4. 1950), dočim je z. n. u. stopil v veljavo že 21. VI. 1929 (Sl. Nov. št. 145 iz 1929), novela k zak. o notr. upravi pa 14. X. 1929 (Sl. Nov. št. 240 iz 1929). V prečiščeno izdajo troš. zakona so se privzemala vsa določila, ki so bila privzeta v spremembe prejšnjega trošarinskega zakona, prezrlo pa se je povsem, da so po izdaji trošar. zakona in njegovih sprememb izšli tudi drugi predpisi v občinskih kazenskih stvareh. Čl. 73 z. n. u. je prinesel novost, da spadajo odločbe občinskih oblastev o kaznih pod pretresanje pristojnega nadzornega oblastva, ki jemlje te kazenske odločbe občin v pretres uradoma ali na pritožbo. Še bolj pa je poudarila pristojnost nadzornega oblastva za odločanje na II. stopnji v troš. kazenskih odločbah občin novela (§ 15), v kateri stoji, da se ta pristojnost nanaša na odločanje o kaznih p o vseh zakonih, torej tudi trošarinskem. Nesporno je, da je pristojno neposredno nadzorno oblastvo nad občino sresko načelstvo (§ 121 z. o., 53 z. n. u.) in šele za

tem pridejo kot nadzorna oblastva v pošte v bani po določilih zakona o banski upravi in z. n. u.; v nobenem zakonu pa ni določil, da bi oblastva državne finančne uprave vršila tako nadzorstvo nad občinami, tudi v poslih njenega finančnega poslovanja ne!

Ker torej določila čl. 80. prečiščenega besedila zakona o drž. trošarini od l. ozir. 16. IV. 1950 niso noben zakon in so le obrazložena določila z. n. u. napram prejšnjim določbam troš. zakona in njegovih sprememb *lex posterior*, zato je pristojno tudi za pritožbe zoper občinske troš. kazenske odločbe sresko načelstvo in ne finančna direkcija.

So pa še drugi razlogi za utemeljenost zgornjega mnenja, in to tudi v primeru, da smatramo prečiščeno besedilo trošar. zakona iz l. 1950 za pravi zakon. Predvsem manjka temu »zakonu« vsaka derogatorna klavzula, iz česar je videti, da ni imel namena posegati v temeljna določila o pristojnosti in nadzoru nad občinami v vseh njenih poslih. Temeljna organizacijska norma za občino — sedes materiae — pa je le v zakonu o občinah in v zakonu o notranji upravi in teh gotovo ni imel prečiščeni troš. zakon namena izpreminjati. Edino ta dva zakona urejata razmerje občine do ostalih oblastev ter njene posele, zaradi česar je smatrati ta dva zakona napram prečiščenemu trošarinskemu zakonu, v katerega so bile vnešene le pozitivne izpremembe prejšnjih trošar. zakonov, niso pa se iz njega črtali molče ali na občni derogatorni klavzuli sloneči zastareli prejšnji predpisi po drugih zakonih, za specialen zakon, ki mu gre kot takemu prednost. Nasprotno pa prečiščenega trošar. zakona ne moremo smatrati glede procesualnih norm za specialnega, ampak le glede predmeta in materialnih norm, ki pa pri presoji veljavnosti procesualnih predpisov ne pridejo v poštev.

Tudi je bila tendenca z. n. u. ravno koncentrirati vse nadzorstvo nad kazensko oblastjo občin pri oblastvih obče uprave, kar se jasno vidi iz tega, da je bilo z. n. u. ustanovljeno, da spadajo vse pritožbe v občinskih kazenskih zadevah pod presojo pristojnega nadzornega oblastva. Z. n. u. (čl. 75) in novela (§ 15) pa sta določila, da more nadzor. oblastvo tudi po uradni dolžnosti vzeti v pretres občinske kazenske odločbe in so torej ta določila napram zadevnim določbam prečiščenega trošar. zakona širša. Očitno je v tem tendenca z. n. u. ta, da se uveljavi popolno nadzorstvo po sreskem načelstvu nad občinami, ker sicer to nadzorstvo ne bi bilo v vsem izvedeno in bi bil del poslov izvzet iz tega nadzorstva. Če bi bili ti posli nadzorstva res izvzeti, bi zakon o občinah gotovo kot temeljni zakon in pa ker je bil uveljavljen po objavi prečiščenega trošar. zakona to normiral v delu, kjer daje predpis o nadzorstvu ali o pravnih sredstvih zoper občinske odločbe. Ker vsega tega v zakonu o občinah ni in ker ta zakon ustanavlja popolno nadzorstvo sreskega načelstva nad vsem poslovanjem občin, tudi finanč-

nim, je v skrajnem primeru smatrati ta zakon napram prečiščnemu trošarinskemu zakonu ne samo za specialen, ampak tudi za *lex posterior*. Po zakonu o občinah pa je za odločanje v kazenskih zadevah občin na II. stopnji pristojno sresko načelstvo.

Tudi nepravni, ekonomski razlogi govore za naše naziranje. Že instančni skok od občine na drugostopno finančno oblastvo — finančno direkcijo, bi bil nekaj edinstvenega v naši zakonodaji. Finančna direkcija nima po naši zakonodaji nobenih stikov z občino in njenim poslovanjem; ne pozna občinskega proračuna, s katerim so trošarine v tesni zvezi, ne odobrava ne predmetov, ne višine, ne pravilnikov o občinski trošarini itd. Nasprotno temu pa mora biti vse to znano sreskim načelstvom in ostalim nadzornim oblastvom, zaradi česar so ta oblastva v stanu pravilneje presojati to vprašanje.

Neugodna je sedanja praksa tudi zato, ker komplicira postopek glede na odmero redne trošarine in kazni. Običajno se namreč odmerja kazen (»kazenska trošarina«) v večkratnem, na primer tri- ali petkratnem iznosu redne trošarine, za katero je bila občina s tihotapstvom prikrajšana. Redna in kazenska trošarina se — vsaj pri mestnih občinah — odmerjata in izrekata z enim in istim aktom (plačilnim nalogom), kar sicer ni pravilno, vendar pa praktično in naglo. To pa gre samo v prvi stopnji, kjer predpiše redno in kazensko trošarino isto oblastvo (občina). V drugi stopnji gre instančna pot narazen: o redni trošarini odloča sresko načelstvo, o kazenski pa finančna direkcija, obe oblastvi popolnoma neodvisno drugo od drugega, čeprav sta predmeta med seboj močno povezana.

Pri mestnih občinah, ki imajo, kakor znano, razen trošarin uvedene še razne druge, trošarini sorodne posredne davke, na primer uvoznino, se pojavlja še ta neskladnost, da odloča na drugi stopnji v uvozninskokazenskih stvareh banska uprava, v sorodnih trošarinskokazenskih pa finančna direkcija. Sploh gre pritožba v vseh kazenskih primerih, zadevajočih občinske posredne davke in takse, na bansko upravo, le trošarinski primeri gredo drugam. Zakaj ravno trošarinski?

Da bo slika o nedoslednosti prakse popolna, naj omenim še to, da odloča v II. stopnji finančna direkcija vselej glede občinskih trošarin na alkoholne pijače, dočim se rešujejo pritožbe glede drugih občinskih trošarin, na primer trošarin na industrijske surovine ali pomožna sredstva produkcije (elektriko, pogonska olja itd.) največkrat kar po sreskem načelstvu, pač obenem s pritožbo proti odmeri redne trošarine. Za razlikovanje trošarinskih predmetov glede na kazenski postopek pa v zakonu gotovo ni opore.

Mnenja sem, da je — še iz mnogih drugih razlogov — že skrajni čas, da se uredijo materialno- in formalnopravna vprašanja samoupravnih financ, da ne bo nepotrebnih dvomov, strahotne kompliciranosti in s tem v zvezi manjše pravne sigurnosti.

Pregled občinskega gospodarstva za leto 1938/39.

V letošnji »Samoupravi« (št. 6-7, str. 105—109) je izšel pregled občinskih proračunov za leto 1937/38, danes pa prinašamo enak pregled za tekoče proračunsko leto 1938/39. Primerjava in analiza občinskih proračunov za preteklo in tekoče leto je sedaj možna na vse strani; pri tem se nam odkrivajo mnogi zanimivi pogledi.

V letu 1938/39 vidimo na prvi pogled vsestranski porast izdatkov in zvišanje dokladne stopnje. Povprečno so proračunske potrebščine zvišane za preko 7 milijonov din, stopnja občinskih doklad pa za 4%. Zvišani so osebni izdatki za 688.650 din, upravni stroški (potnine, pisarniški material, najemina, kurjava, razsvetljava in čiščenje uradnih prostorov, službeni listi, zakoniki in tiskovine, pokojninsko in bolniško zavarovanje itd.) za 708.994 din, javna varnost za 472.067 din, prosveta za 2.059.841 din, gradbe za 2.135.044 din, kmetijstvo za 474.504 din, ubožno skrbstvo za 1.479.848 din, trgovina, obrt, turizem za 153.391 din, gospodarstvo z občinsko imovino (zemljišča, hiše, podjetja) za 965.471 din; skupaj za 9.137.810 din. Znižani pa so izdatki za neporavnane obveznosti in anuitete za 1.456.944 din, zdravstvo za 75.590 din in rezervni kredit za 371.205 din; skupaj za 1.903.739 din. Pri primerjavi proračunov po okrajih vidimo, da so najbolj zvišani proračuni v kranjskem okraju, in sicer za 1.200.000 din; za njim pride murskosoboški okraj za 951.000 din, potem kamniški za 799.000 din, dravograjski za 657.000 din, ljubljanski za 566.000 din. Znižali pa so svoje proračunske potrebščine okraj: Litija za 110.000 din, Novo mesto za 152.000 din, Brežice za 55.000 din in Slovenj Gradec za 10.000 din.

Eden glavnih vzrokov povečanja občinskih proračunov za leto 1938/39 je ta, da oblastvo, ki je odobravalo proračune, letos prvič posameznih proračunskih postavk ni svojevoljno spremenjalo in posameznih zneskov ni uradoma nižalo, višalo ali črtalo.*

* Glej »Samoupravo« l. 1938, str. 35—39.

**Usem naročnikom in čitateljem lista želimo
vesele božične praznike in srečno novo leto!**

Statistični pregled občinskega gospodarstva za leto 1958—1959.

Tek. št.	Okraj	Število prebivalcev	Davčna osnova	% doklade	Iznos proračunov	Dohodki iz				Osebnizdatki
						doklad	trošarin	taks	drugih virov	
1	Brežice . . .	39.412	1.498.533	86	2.961.575	1.298.342	345.194	176.545	1.141.494	650.202
2	Celje	50.940	2.318.346	78	3.493.128	1.816.211	879.320	142.997	654.600	744.464
3	Črnomelj . . .	27.756	821.453	106	1.640.116	862.415	306.212	123.300	348.189	490.680
4	Dravograd . . .	34.599	2.009.316	87	4.044.993	1.738.312	810.034	60.686	1.435.961	632.620
5	Gornji grad . . .	17.770	646.226	63	1.061.472	403.641	366.667	20.750	270.414	244.461
6	Kamnik	39.607	1.722.921	70	3.523.486	1.209.083	961.064	99.238	1.254.051	618.226
7	Kočevje	39.291	1.491.030	81	3.724.954	1.206.770	1.192.121	216.788	1.109.275	768.788
8	Konjice	21.996	747.846	92	1.441.155	682.217	293.882	66.454	398.602	297.512
9	Kranj	39.494	4.254.135	54	6.257.875	2.182.822	2.035.131	518.114	1.521.808	1.069.240
10	Krško	46.082	1.666.877	91	3.003.427	1.511.051	414.716	53.110	1.024.550	589.800
11	Laško	36.358	2.652.211	100	6.490.175	2.888.052	2.396.872	157.650	1.047.601	1.235.521
12	Lendava	38.053	1.670.941	57	1.757.627	953.636	218.749	88.915	496.327	441.782
13	Litija	42.535	1.437.816	96	3.337.719	1.378.939	1.412.153	78.787	467.840	600.611
14	Ljubljana	64.981	3.003.172	79	4.844.449	2.376.884	1.642.883	127.033	697.649	876.370
15	Ljutomer	41.528	1.947.440	62	2.708.921	1.216.983	484.816	26.423	980.699	503.379
16	Logatec	28.230	973.665	91	2.321.683	887.960	988.009	34.694	411.020	475.480
17	Maribor d. br.	66.484	3.238.759	80	5.211.864	2.600.971	1.352.294	103.370	1.150.229	903.285
18	„ l. br.	56.985	3.502.186	62	3.598.872	2.180.597	586.009	53.796	778.470	663.038
19	Murska Sobota	52.634	2.031.737	80	4.630.307	1.627.276	559.471	145.660	2.297.900	609.350
20	Novo mesto . . .	54.545	1.648.312	84	3.220.786	1.382.259	822.154	477.558	538.815	701.842
21	Ptuj	70.190	2.875.477	75	3.203.598	2.149.595	310.164	34.085	709.754	664.795
22	Radovljica . . .	39.172	3.171.206	55	6.872.325	1.752.045	2.117.504	788.055	2.214.721	1.156.165
23	Slov. Gradec . . .	29.112	1.282.069	84	2.491.994	1.080.475	598.601	104.440	708.478	562.825
24	Škofja Loka . . .	23.748	844.288	125	2.073.386	1.055.418	415.758	41.600	560.610	306.460
25	Šmarje	44.172	1.506.266	79	2.209.272	1.195.929	371.307	93.909	548.127	529.210
Skupaj		1.039.674	4.962.246	77	86.125.159	37.637.883	21.881.085	3.839.007	22.767.184	11.276.106
Mesto:					v odstotkih	43,8 %	25,4 %	4,4 %	26,4 %	18,9 %
1	Celje	17.154	3.890.000	55	16.535.719	2.139.500	2.135.500	1.290.380	10.970.339	3.131.636
2	Ljubljana	79.056	13.900.000	60	117.821.468	8.380.000	24.750.000	20.429.504	64.261.964	21.202.901
3	Maribor	33.131	8.003.068	50	60.118.200	3.998.520	4.110.400	10.455.000	41.554.680	7.373.620
4	Ptuj	7.159	1.003.673	50	3.143.560	501.836	378.000	1.075.584	1.188.140	606.020
Skupaj		136.500	2.796.746		197.618.947	15.019.856	31.373.500	33.250.468	117.975.123	35.314.177
Vse skupaj		1.176.174	7.758.992		283.744.106	62.657.739	53.254.585	37.089.475	140.742.307	51.590.283

I z d a t k i:										
upravni stroški	javna varnost	prosveta	dolgovi	gradbe	kmetijstvo	nar. zdravje	soc. skrbstvo	trgovina obrt in turizem	občinsko gospodarstvo	rezervni krediti
221.823	140.705	286.203	476.595	302.310	58.196	15.210	283.859	45.620	422.910	57.942
294.979	158.777	462.817	331.543	484.303	102.520	12.940	645.762	82.673	107.600	64.750
174.679	109.223	242.767	208.816	129.350	54.689	35.850	85.496	16.260	60.109	32.197
213.527	132.788	548.475	989.035	645.850	88.397	39.595	461.156	19.120	210.602	63.828
109.804	63.510	124.200	135.908	143.950	43.230	10.250	122.922	15.300	29.836	18.101
179.686	142.282	500.277	801.194	509.809	58.490	25.495	441.718	50.290	33.487	157.532
292.050	218.683	495.201	645.157	336.440	73.820	28.030	353.609	33.824	240.830	238.522
101.338	50.800	185.843	174.403	119.147	37.100	10.750	329.991	4.500	107.857	21.914
398.991	298.089	620.401	1.028.525	1.246.255	110.675	47.560	728.917	153.900	487.750	127.572
255.264	118.902	253.471	689.862	311.050	137.018	28.913	318.436	28.640	186.521	85.550
345.035	219.421	975.103	890.996	463.650	138.058	258.170	1.254.797	112.813	410.861	185.745
213.802	144.103	202.291	147.018	188.300	136.037	21.950	85.270	20.000	105.105	51.969
225.807	118.925	655.673	407.949	467.142	92.508	41.785	492.847	16.416	66.292	151.764
356.440	129.415	1.040.953	778.341	588.691	95.927	68.414	682.138	25.343	55.969	146.448
204.801	118.678	323.102	298.877	235.505	128.171	8.497	227.805	39.586	545.114	75.406
132.264	118.207	239.201	389.377	208.500	59.685	85.094	306.375	18.700	132.307	106.493
338.676	241.337	882.059	851.318	829.130	153.546	18.100	631.600	30.880	206.979	124.954
296.396	68.010	421.448	304.546	977.707	154.273	16.250	549.689	2.600	41.252	103.663
302.991	221.202	610.091	825.398	1.136.680	132.802	13.550	76.208	18.500	613.239	70.296
284.654	100.620	418.189	622.665	261.078	62.959	28.240	236.216	41.494	390.333	72.496
353.431	144.320	331.083	434.455	452.764	194.790	19.705	474.335	18.166	54.044	61.710
424.179	333.026	680.292	789.482	1.114.476	117.757	102.852	1.394.857	284.960	276.232	198.047
151.731	69.305	220.460	576.540	268.950	54.141	25.625	258.423	23.909	231.502	48.583
123.442	136.502	675.229	187.103	178.700	48.025	7.185	317.150	22.674	42.150	28.766
223.591	88.118	231.419	287.379	258.145	97.683	18.390	359.370	6.800	60.005	49.162
6.269.381		3.684.948	11.626.253	13.272.482	11.857.882	2.430.497	988.400	11.118.946	1.132.968	5.123.886
7,5 %		4,3 %	13,5 %	15,4 %	13,6 %	2,8 %	1,2 %	12,9 %	1,3 %	5,9 %
386.354		353.450	656.765	2.105.246	1.343.108	21.000	149.300	854.530	94.242	513.880
4.021.501		1.456.360	2.690.100	12.245.495	10.316.300	767.200	1.383.300	7.135.475	662.150	5.052.440
2.366.720		752.470	1.888.620	7.619.750	2.438.920	—	2.324.100	4.291.770	370.000	—
110.600		106.600	292.630	360.000	239.000	—	5.140	287.700	82.000	268.230
6.885.175		2.668.880	5.528.115	22.330.491	14.337.328	788.200	3.861.840	12.569.475	1.208.392	5.834.550
13.154.556		6.353.828	17.154.368	35.602.973	28.195.210	3.218.697	4.850.240	23.688.421	2.341.360	10.958.436

V navodilih za sestavo občinskih proračunov, ki jih vsako leto izdaja ministrstvo financ, se redno ponavlja skoraj z istimi besedami naročilo, da se morajo proračunske potrebščine znižati za 10%. Če bi se bilo to naročilo striktno izvajalo, bi danes občinski proračuni že ne smeli izkazovati nobenih potrebščin več. Predložene proračune zadnjih let je oblast, sledeč omenjenim navodilom, doslej redno tiščala navzdol, in odložljive proračunske potrebščine uradoma nižala in popravljala. To poseganje v občinsko avtonomijo so nekatere občine gledale z odkrito nejevoljo. Mnogokrat se je slišala pikra in več ali manj upravičena opazka: »Le čemu še sestavljamo proračune, če pa jih oblast po svoje spreminja! Mi župani in občinski odborniki pač najbolje vemo, kakšne potrebe ima občina.« Pri odobravanju občinskih proračunov za tekoče leto pa je oblastvo pustilo proračune, ki so bili drugače v redu sestavljeni in stvarni, nespremenjene, nestvarne proračune, ali proračune s pretirano visoko doklado na državne neposredne davke pa je vračalo občinam neodobrene v izpopolnitev oziroma spremembo. Posledica tega poslovanja je bil sicer občuten porast občinskih izdatkov, odobreni proračuni imajo pa to prednost, da so popoln izraz volje občinskih odborov ter dejanske potrebe in napredka v občinah.

Opažamo, da se iz leta v leto višajo izdatki za šole in ubožnostskrbstvo. To povišanje pa je naravni pojav, ki je v zvezi s splošnim naraščanjem prebivalstva in dviganjem njegove kulture. Tabeli tega naraščanja sicer ne izkazujejo, ker je število prebivalcev vzeto po zadnjem ljudskem štetju, ki se bo ponovilo šele leta 1941. Ni pa nujno potrebno, da bi se morala zaradi zvišanja teh izdatkov zvišati tudi bremena. Z naraščanjem prebivalstva se namreč veča tudi davčni predpis in splošni občinski dohodki doklad, trošarin in taks.

Proračuni tekočega leta še ne izkazujejo tistega dviga trošarin, ki se dejansko že kažejo v občinskih blagajniških knjigah; saj so bili proračuni sestavljeni še na podlagi izkazov potočenih alkoholnih pijač iz dobe, ko še ni bila uvedena kontrola nad prometom. Kljub temu pa že znaša porast občinskih trošarin 2.524.052 din.

Davčni predpis se je povečal za 380.747 din, kar pomeni za občine zopet povečan dohodek občinskih doklad v letu 1937/38. Podlaga za sestavo občinskih proračunov je davčni predpis, ki ga dostavi občinam pristojna davčna uprava. Po čl. 66 pravilnika o finančnem poslovanju v občinah se vrši poedinični predpis vsakemu davčnemu zavezancu na podstavi odmerjenega davka za tekoče leto. Občine pa nimajo pri sestavi proračunov davčnega predpisa za tekoče leto, v katerem se proračun izvaja, temveč za preteklo leto. Vsem pa je znano, da višina davčnega predpisa — posebno v industrijskih občinah — ni stalna; če je davčni predpis za naslednje leto nižji od prejšnjega, pomeni to za občino nepredviden primanjkljaj v proračunu, če pa

se je davčni predpis dvignil, kar se dogaja v normalnih prilikah, pa pomeni to za občino nepričakovan porast proračunskih dohodkov. V letu 1957/58 je znašal davčni predpis povprečno 48.581.499 din, davki pa se niso predpisovali davčnim zavezanecem po tem predpisu, temveč po predpisu za leto 1958/59, ki je za 380.747 din višji od prejšnjega. Župan kot nakazovalec iz občinske blagajne bo pri izvrševanju občinskega proračuna zasledoval, ali se v njegovi občini davčni predpis viša ali niža. Če se predpis niža, bo začel izdatke krčiti, če noče, da mu bo konec leta zmanjkalo dohodkov za kritje nujnih potreb.

Povprečje doklad se je pomaknilo v primeri z lanskim letom za 4% navzgor, to je od 73 na 77%. V lanskih proračunih je bilo 17 okrajev, ki so imeli doklade do 80%, 7 okrajev je imelo doklade od 80 do 100% in 1 občina preko 100%; v letošnjih proračunih je komaj 12 okrajev z dokladami do 80%, 11 okrajev z dokladami od 80 do 100% in 2 okraja preko 100%. — Najbolj obremenjen okraj je škofjeloški s 125% (torej ne več laški), najmanj obremenjen je kranjski (ne več radovljiški) okraj.

Povečanje proračunov za tekoče leto je bilo neizbežno, ker so se povečali redni izdatki, ki so za občine obvezni, predvsem šolski prispevki in izdatki za ubožno skrbstvo. Zaradi pretirane štednje v prejšnjih letih so postale tudi občinske ceste nujno potrebne izdatnejšega popravila. Tako so se izdatki za ceste povišali za preko 2 milijona. S tem da so občine uredile plače uslužbencev po odobrenih statutih, ki temeljijo na načelu avtomatičnih povišanj, je jasno, da se tudi ti izdatki vsako leto višajo. Kljub absolutnemu zvišanju osebnih izdatkov pa se je povprečje procentualno znižalo za 3%. Osebnih izdatki niso zvišani v istem razmerju, kakor so zvišane ostale proračunske potrebsčine. Povečanje izdatkov za javno varnost gre predvsem na račun zvišanj podpor gasilskim četam in za protiplinsko obrambo. Zvišani izdatki za kmetijstvo so v zvezi z novoustanovljenim veterinarskim skladom in z zvišanjem prispevkov za okrajni kmetijski sklad, v katerega prispevajo občine ca. 10% predpisane zemljarine.

Razveseljivo se nižajo občinski dolgovi. Pregled kaže absolutno, pa tudi relativno znižanje. Absolutno so se znižali za 1.5 milij., relativno pa za 4%.

Čeprav so letos bremena zaradi zvišanja občinskih doklad nekaj večja kakor lansko leto, jih davkoplačevalci ne bodo prehudob občutili, ker se je splošno gospodarstvo izboljšalo in so se zaradi tega dvignili tudi dohodki iz kmetijstva in obrti. Razmere v samoupravnem gospodarstvu so se pri nas — lahko rečemo — že z redkimi izjemami popolnoma normalizirale.

Tudi iz tega pregleda smo mestne občine izločili in jih navedli posebej, da nam s svojo višjo davčno osnovo in visokimi dohodki iz podjetij in posebnih davščin procentualne ugotovitve ne premaknejo in primerjavo ne onemogočijo.

A. J.:

Občinsko pisarniško poslovanje.

(Konec.)

XV.

Občinske tiskovine.

Enotnost občinskega pisarniškega poslovanja je zelo trpela, dokler ni bilo enotnih poslovnih knjig in tiskovin. To pomanjkljivost je bilo opazati v vseh zadnjih 20 letih, toda zaradi prevelike nestalnosti zakonskih predpisov v preteklem času je ostalo vprašanje uradne uvedbe enotnih tiskovin nerešeno vse do zadnjega časa, ko se je kralj. banska uprava odločila za ta korak in predpisala vsem občinam enotne vzorce.

Z okrožnico II. št. 11794/2 z dne 28. junija 1958 so bile občine obveščene, da se pripravljajo enotne uradne tiskovine, z okrožnico II št. 25181/28 z dne 7. XI. 1958 pa je že izšla odredba, da je uporaba v okrožnici navedenih tiskovin počenši s 1. januarjem 1959 za vse občine obvezna in da ima upravne tiskovine in poslovne knjige v zalogi samo Banovinska zaloga, proračunske in računске tiskovine pa samo ekonomat pri kralj. banski upravi.

Dosedaj so posamezne tiskarne same prirejale uradne tiskovine brez vsake strokovne kontrole, in kolikor je bilo tiskarn, toliko je bilo različnih vzorcev za isto tiskovino. Niti domovnica, ki je tako važen dokument in ki pride v najrazličnejše tuje države, ni bila enotna. Pri ljudstvu je ustvarjala takšna neenotnost občutek nesigurnosti. Iz tega razloga ni kazalo pustiti zalogo uradnih tiskovin še dalje pri privatnih tiskarnah.

Banovinska zaloga je izdala in razposlala na vse občine cenik občinskih tiskovin, v katerem je na kratko opisana raba posameznih vzorcev. Ta navodila bodo dobro služila posebno tajnikom-začetnikom, ki jim nove tiskovine nudijo močno oporo pri poslovanju in pri rešitvah spisov in preprečujejo raznolikost reševanj v isti zadevi.

Poslovne knjige so po večini v zalogi vezane, ali vsaj broširane, in take naj bi po možnosti vse občine naročile. Razlika v ceni je malenkostna. S tem bodo občinske pisarne mnogo pridobile na čednejši zunanosti, ko bodo lahko imeli občinski taj-

**Prosimo zamudnike, da poravnajo naročnino
za „Samoupravo“ in članarino Županski zvezi
še pred koncem leta.**

niki vsako knjigo in tiskovino na svojem stalnem mestu in tako urejene, da jih bodo vzeli v roko brez vsakega nervoznega iskanja. Nabaviti si bodo morale občine vse tiskovine od št. 1 do 67, in ne samo nekatere. Za srednje veliko občino bodo stali vsi vzorci okrog 800 din. S tem zneskom naj občine računajo, ko bodo sestavljale proračun za l. 1939/40. Nekatere tiskovine bodo občine lahko zaračunale strankam in zahtevale povračilo nabavne cene. Take tiskovine so n. pr. po ceniku št. 8, 11—13, 15, 20, 28, 30, 32, 53, 54, 55. Nekaj stroškov za tiskovine se bo povrnilo v občinsko blagajno tudi z občinskimi taksami, kakor z upravnimi, gradbenimi, veselničnimi itd.

Zbirka tiskovin s tem še ni zaključena, ker še niso predpisane vse tiskovine, ki jih občine rabijo. Predpisane so zaenkrat le najnujnejše. Če bi opazili tajniki med poslovanjem v tiskovinah kak nedostatek, naj to sporoče Banovinski zalogi, ki bo vse utemeljene predloge upoštevala pri bodoči nakladi.

Z 31. decembrom 1938 bodo občine dosedanje poslovne knjige zaključile in jih shranile v arhiv, s 1. l. 1939 pa že začele rabiti izključno le nove tiskovine.

Predaja in prevzem blagajne.

Predaja in prevzem blagajne se vrši po občinah mnogokrat vse preveč površno, kar ima za posledico, da nastanejo pozneje spori med prejšnjim blagajnikom in njegovim naslednikom.

Po čl. 92 pravilnika o finančnem poslovanju v občinah je predpisano, da se tudi predaja in prevzem blagajniške službe izvrši na isti način kakor redni pregled blagajne. Ob priliki predaje in prevzema se v vsakem zaključnem dnevniku in v izpisku blagajniškega stanja podpiše na desni strani dosednji blagajnik, ki predaja, na levi pa blagajnik, ki prevzema.

En izvod izpiska predaje in prevzema je poslati okrajnemu načelstvu v vednost.

Pravilnik ne predpisuje nobenega roka, v katerem bi moral zamenjani blagajnik oddati svoje posle nasledniku. Zakon o državnih uslužbencih določa rok 30 dni, in tega roka se bo treba držati tudi v občinski službi. Praviloma pa naj se izvrši predaja in prevzem čimprej po zamenjavi blagajnika. Župan naroči blagajniku, naj mu poroča, kdaj bodo blagajniške knjige pripravljene za oddajo. Da se točno ugotovi knjižno stanje, naj bi pred vsako oddajo in prevzemom izvršil župan redni pregled blagajne.

Predaja in prevzem naj se vrši vedno v navzočnosti novega blagajnika, župana in če le mogoče, še dveh občinskih odborikov kot prič. Zapisnik je sestaviti v štirih izvodih; en izvod dobi občina, enega okrajno načelstvo, po en izvod pa prejšnji in novi blagajnik. Zapisnik ima obliko izpiska blagajniškega stanja, v katerem se označi, do katere tekoče številke blagaj-

niških dnevnikov je izvršena predaja in prevzem. Predati se mora tudi ves inventar in inventarna knjiga.

Dosedanji blagajnik ostane pred kontrolno oblastjo odgovoren za vse poslovanje do dneva predaje. Šele z razrešnico prestane njegova odgovornost. Dosedanji blagajnik mora še pred oddajo izdelati zaostale računске zaključke in jih predložiti občinskemu odboru in krajevni kontroli. Če tega ni storil, odda vse račune z zapisnikom svojemu nasledniku; s tem pa še ni razrešen odgovornosti, ki jo predpisuje čl. 45 zakona o glavni kontroli. O zadevi je poročati krajevni kontroli, ki bo dosedanjega blagajnika obsodila na plačilo denarnega zneska, ki ga dobi dotični, ki bo sestavil mesto njega zaključni račun.

Če blagajnik ne more predati blagajne, ker je bolan, ali ker je umrl, je določiti posebno komisijo treh članov, ki odda blagajno njegovemu nasledniku. Blagajnik, ki je v zaporu, odda blagajno v prisotnosti policijskih organov.

F. K—n:

Razvoj slovenske županske organizacije.

(Konec.)

Na tem občnem zboru je bil izvoljen nov odbor. Za načelnika pa je bil z vzklikom in ob velikem pritrjevanju izvoljen bivši načelnik stare Županske zveze, mnogo preganjani Nande Novak, sedaj župan v mestu Kamniku, za prvega podnačelnika mestni župan celjski Alojzij Mihelčič, a za drugega podnačelnika litijski župan Hinko Lebinger.

Edino, kar moramo želeti, je: Naj bi nikoli več ne zavladata slepa strast, ki bi povzročila kake nove pretresljaje v tej organizaciji, ki naj vodi naše občine in župane v svitlejšo bodočnost, do prave in resnične samouprave v okrilju one samoupravne edinice višje stopnje, ki jo tako hrepeneče pričakuje in želi ves naš slovenski narod. K temu naj pripomore tudi glasilo Županske zveze nova »Samouprava«, ki nadaljuje po »Občinski Upravi« započeto delo.

Še dvoje spominov.

Prehajam k zaključku zgodovine županske organizacije. Nehote se je članek raztegnil, a mislim, da je dobro povedati vse tisto, kar je bilo. Naj torej ob koncu napišem tudi tole:

Po znanih ptujskih dogodkih leta 1908, ko je tekla v Ljubljani kri po strelah iz pušk nemškega vojaštva, je šlo za ustanovitev slovenskega popularnega varnega denarnega zavoda. Sem naj bi se stekal denar naših občin in drugih javnih ustanov, tudi cerkveni, zlasti pa naložbe mladoletnih otrok. Ta denarni zavod naj bi bil protiutež proti tedanji Kranj-

ski hranilnici, ki je bila v nemško-nacionalnih rokah. Posegla je tedaj vmes »Kmetška županska zveza«. Iz nje je izšel predlog, da se ustanovi še sedaj delujoča »Hranilnica kmečkih občin« v Ljubljani. Misel na to je bila sprožena sicer že prej kot so padli usodni streli, zakaj že 5. avgusta 1908 so predložile občine predlagateljice deželnemu odboru vlogo s prošnjo, da smejo ustanoviti hranilnico ter prevzeti zanjo poroštvo.

Pa prav zavoljo ptujskih dogodkov in zavoljo demonstracij v Ljubljani, ki so bile ž njimi v vzročni zvezi, ko so pokale šipe z nemškimi napisi, je centralna dunajska vlada hotela, če ne sploh preprečiti, pa vsaj zavreti ustanovitev hranilnice. Saj je hotela ščititi nemški denarni zavod. Dokaz temu, da je dobilo vse cerkveno oblastvo ukaz ali vsaj odločen migljaj, da se cerkveni denar ne sme prenesti v novo hranilnico, marveč da naj ostane naložen v Kranjski hranilnici. Deželni predsednik Kranjske dežele je bil tedaj tirolski Nемеc baron Schwarz. Skoraj dve leti je bilo treba, da je seveda tudi nemško-nacionalna dunajska vlada dovolila končno ustanovitev nove hranilnice. Z razpisom z dne 25. maja 1910, št. 25.239 je šele tedanje ministrstvo za notranje zadeve odobrilo ustanovitev »Hranilnice kmečkih občin«. Koliko korakov in koliko truda od strani Županske zveze je bilo treba, da se je po tolikem zavlačevanju stvar le uresničila! Predvsem pa gre zasluga za to dr. Šusteršiču, ki je z energičnim nastopom kot državni poslanec vendarle omehčal trdo dunajsko vlado. Prvenstvena pa je bila za ustanovitev hranilnice le zasluga Županske zveze.

Ob sklepu tega članka pa se moramo spomniti moža, ki je bil duša in gibal vsega, kar še danes imamo, ko črpamo zaklade njegovega velikega duha. Komaj je treba povedati, da je bil ta mož naš nepozabni dr. Janez Evangelist **Krek**. Saj je bila njemu naša slovenska občina in posebej še Županska zveza zelo pri srcu.

Zlasti eno naj omenjam, kar je on ob vsaki priliki odločno poudarjal:

Čuvajte avtonomijo občine!

Njemu je bil župan kot načelnik te res samoupravne edinice v tistih časih skoraj bi dejal suveren, nedotakljiv. Le primerjajmo dogodke zadnjih let in one iz predvojne dobe, pa bomo videli, koliko resnice je v tej ugotovitvi! Dejal je nekoč pok. dr. Krek: Rajši vidim, da piše župan zapisnik na papir od »pajkelca« tobaka, kakor da bi imel občutek, da je okrnjena avtonomija občine. No, tako hudo sicer ni mislil, a ta njegova beseda priča, kako visoko sta stala v njegovih očeh avtonomija občine in avtonomen župan.

To avtonomijo pa je branila in čuvala po svojih močeh do skrajnosti — Županska zveza. Naj jo brani in čuva tudi v bodoče!

Iz županske zveze

O zgodovini županskih tečajev.

K opisu razvoja županske organizacije spada posebno poglavje o županskih tečajih. Po svoji pomembnosti za vzgojo občinskih funkcionarjev zasluži tudi ta ustanova, da se je spominjamo v posebnem članku. — Sicer je prišla pobuda zanje iz tuje dežele — nadvojvodine Nižje Avstrijske, a osvojili smo si jih potem tudi v vojvodini Kranjski, dokler niso prešli leta 1921. v izključni delokrog Županske zveze. — Naj torej napišem nekaj zgodovine od izvora nadalje, posebno še, ker je prav letos 40 let, odkar so se pričeli v imenovani deželi, ki je bila na glasu, da je bila njena deželna uprava najboljša v Avstriji.

Bilo je leta 1898., ko je tedanji nižjeavstrijski deželni odbornik prelat dr. Josip Scheicher († 28. marca 1924) osnoval tako zване županske dneve (=Bürgermeistertage). Pokazalo se je, da so ti, pouku vseh zastopnikov občin namenjeni dnevi, zelo učinkovito sredstvo za vzgojo in sodelovanje ljudstva pri samoupravnih poslih občin. To poučno delo je izvrševal imenovani prelat kot referent deželnega odbora sam dve postavodajalni dobi, počenši od leta 1898. dalje.

Mislím — dasi ne trdim izrečno — da je njegov zgled posnel nekaj let kasneje deželni odbor Kranjski, ko je sklenil na svoji seji dne 5. julija 1901: — »primernim potom skrbeti za to, da se župani in občinski tajniki v svojem uradnem poslovanju teoretično in praktično izvezbajo, ter naprositi deželno vlado, da potom gospodov okrajnih glavarjev povodom uradnih dni v posameznih sodnih okrajih tak pouk po možnosti pospešuje.« — Predlagal je to tedanji deželni odbornik dr. Ivan Tavčar, ki je bil takrat referent deželnega odbora za občinske zadeve. Ta odbor se je z vprašanjem, kako dati občinskim funkcionarjem čim več pouka, bavil ponovno. Deželno predsedstvo je namreč na to storjeni sklep deželnega odbora z dne 23. julija 1901 z veseljem pozdravilo ter z dopisom z dne 2. avgusta 1901, št. 3205/pr. zagotovilo, da bo njegovo akcijo krepko podpiralo. — Tedaj pa je tudi postavil deželni odbor posebnega občinskega revizorja, ki je imel predvsem nalogo poučevati župane in občinske tajnike o njihovih poslih.

Deželno predsedstvo je res 30. novembra tistega leta izdalo navodila vsem uradnim vodjem okrajnih glavarstev, kako naj sodelujejo pri pouku županov. Deželna vlada je, kakor vidimo, pokazala dobro voljo; pa to je bilo tudi vse — in gotovo ne mnogo! — kar je bilo storjeno tedaj. Deželno predsedstvo je namreč kasneje z dopisom deželnemu odboru z dne 17. oktobra 1902, št. 2352/pr. samo priznalo, da je na uradnih dnevih pouk nemogoč, in da bi se dali dosežati večji uspehi le na večdnevih tečajih. Vsa započeta akcija pa je potem — zaspala. Zakaj, ne bo težko uganiti, če se spomnimo (saj starejša generacija gotovo še ve), da so kmalu po navedenih letih nastali v deželnem zboru hudi viharji, politični boji, ki so ovirali tudi kako plodonosnejše delo deželnega odbora. Deželni zbor zavoljo obstrukcije, ki je bila burna in dostikrat hrupna, sploh ni mogel zborovati do leta 1908/1909. — Za deželo Kranjsko in njeno upravo je nastopila nova doba, ko je prevzel po pomirjenju vodstvo deželnih poslov z resničnimi zastopniki ljudstva pomlajeni deželni zbor, prerojen, ves nov, kakor bi dejal naš prvi slovenski pesnik Valentin Vodnik. — Nesporno je, da so bile oči iz vseh slovenskih pokrajin uprte v središče, ki je bilo v Ljubljani, in tukaj tudi izvor dela za ljudstvo, saj je bilo delo deželnega odbora kot izvršujočega oblastva, izvoljenega iz deželnega zbora kot pravega in resničnega ljudskega zastopstva, v letih 1908/9 do 1914 najplodovitejše, odkar je obstajala ta zakonodajna korporacija. — Pa ne samo v gospodarskem pogledu je bilo njegovo delo neprekosljivo. Imel je pred drugimi tudi namen, izpopolniti in zboljšati splošno občinsko upravo, tako da bi bile občine Kranjske vzor in zgled vsem drugim občinam. Da doseže ta svoj namen je sklenil, da se izvršujejo redne občinske revizije in se pri tem poučujejo občinski funkcionarji o njihovih nalogah in poslih.

Uvidel je pa tudi, da je to nezadostno in da je treba storiti korak dalje, a hkrati izvršiti ono, kar je sicer sklenil prejšnji deželni odbor, ne da bi bil svoj sklep tudi izvršil.

Deželni odbor Kranjski je torej stopil informativno v stik z nižjeavstrijskim deželnim odborom, da organizira županske tečaje. Prav tisti čas pa se je obrnila na deželni odbor tedanja »Kmetška županska zveza« s prošnjo, da bi ji dal na razpolago predavatelje in dovolil primerno vsoto iz deželnih sredstev kot podporo za prirejanje poučnih tečajev, ki jih je nameravala uvesti zveza sama. — Vendar tedaj, ko je bila že v teku akcija deželnega odbora, ni kazalo, da bi enak namen mogla vzporedno izvršiti županska zveza. Tako je torej vse vzel v svoje roke deželni odbor in začel prirejati županske poučne tečaje sam ter tudi prevzel vse stroške za predavatelje. Vodil jih je osebno deželni odbornik dr. Vladimir Pegan kot referent za občinske zadeve, ki je bil hkrati kot strokovnjak v vseh občinskih zadevah glavni predavatelj. Poleg referenta so bili predavatelji uradniki-strokovnjaki deželnega odbora. — Kako veliko važnost je polagal deželni odbor na izobrazbo občinskih zastopnikov, bodi dokaz, da je zaukazal celo obvezno udeležbo vseh županov, občinskih svetovalcev in tajnikov, ter hkrati odredil, da smejo občine kriti iz občinskih sredstev stroške za udeležence, ki so prihajali iz krajev zunaj zborovališč.

Ni treba, da navajam podrobnosti o poteku županskih uradnih tečajev odnosno zborovanj, na katerih so prišli občinski zastopniki v neposreden uradni stik z odločujočimi faktorji nadzornega oblastva. To je bilo velikanskega pomena za razvoj medsebojnih odnosov in kar je najvažnejše: za medsebojno zaupanje drug drugemu, nadrejenega podrejenemu in nasprotno. Iz te dobe naj omenjam samo še, da je bil prvi poučni županski tečaj v Ljubljani dne 27. decembra 1910, a zadnji — neposredno pred izbruhom svetovne vojne — dne 12. junija 1914 v Vipavi. Krvavi vojni metej je potem ustavil delo, ki se je razmahnilo v največjem poletu, in konec je bil županskih tečajev, ker so bili med vojno nemogoči. — Županska zveza je bila tedaj sicer še na delu, a nadaljevati delo deželnega odbora ni bila v stanu. Ko je prišel po štirih letih polom in prevrat ter zlom deželnega odbora, je zmanjkalo tal tudi tej zvezi. Kako se je potem — a šele po preteku treh let — zopet dvignila prerojena »Županska zveza za Slovenijo«, je bilo opisano že v prejšnjem članku.

V omenjenem članku je bilo opisano, kako je prišlo do obnove in poživljenja te zveze, ki se je dvignila iz pogorišča kot nova močna stavba. To se je zgodilo na občnem zboru dne 15. avgusta 1921, ko je bilo v prvi vrsti sklenjeno, da naj se nemudoma prične s poukom županov, pa tudi vobče vseh, ki imajo opraviti z občinskimi posli. To naj se izvršuje v strokovnem glasilu, ki pa ne doseže vseh občinskih zastopnikov, posebno pa tako, da se prirejajo poučni tečaji po vsem ozemlju Slovenije, na katero je razširila »Županska zveza« svoje delovanje. S tem je torej prešlo na njo nepozabljeno izročilo nekdanjega deželnega odbora kranjskega ter je ostalo ohranjeno do danes.

Seveda ni imela »Županska zveza« sama niti lastnih predavateljev niti gmočnih sredstev. Zato se je obrnila na tedanjo »Pokrajinsko upravo za Slovenijo« (tak je bil uradni naziv tisti čas še dokaj avtonomne združene Slovenije) s prošnjo, da bi ji priskočila le-ta na pomoč v obeh smereh. Zgodilo se je oboje — po veliki uvidevnosti in zaslugi tedanje pokrajinskega namestnika — sedaj senatorja g. Ivana Hribarja. On je bil prvi, ki je šel »Županski zvezi« v vsakem pogledu na roke s tem, da ji je dal na razpolago vse potrebno uradništvo kot predavatelje, hkrati pa tudi odredil, da krije njihove stroške pokrajinska uprava iz javnih sredstev.

Tako je torej mogla iti »Županska zveza« s podvojenimi močmi, a tudi z neumornim veseljem na novo delo — v korist občinam, nič manj pa v korist vsej javni, zlasti tudi državni upravi. Zakaj prav eminentno v interesu državne uprave je, da je občinska uprava dobra. To se pa ne da dosežati samo z uradnimi odloki in ukazi, dosežati se tudi ne da samo s strokovnimi listi, ki jih marsikdo niti ne bere. Vse drugače je, ko se razlagajo in tolmačijo občinskimi zastopnikom predpisi in zakoni z živo besedo. Prav

zato pa so poučni županski tečaji v korist državni upravi, ker se na njih tolmačijo državni zakoni. — Naj mi bo zato dovoljeno, da povem ob tej priliki to-le svoje mnenje: Nemara bi bilo tudi sedaj umestno, da bi državna kot nadzorna oblast uradoma odredila, da bodi udeležba občinskih zastopnikov na poučnih županskih tečajih obvezna, kakor je to storil bivši kranjski deželni odbor. Saj traja ta pouk le en dan.

Pa povrnimo se nazaj k zgodovini županskih tečajev. — Od prej omenjenega sklepa na občnem zboru so potekli še štirje meseci do prvega poučnega županskega tečaja v povojni dobi. Bil je ob veliki udeležbi v Celju dne 18. decembra 1921. Nato pa so se vrstili drug za drugim po raznih krajih Slovenije. Vsepovsod je bilo zanimanje zanje veliko in vsesplošno. Zadovoljni so bili ž njimi udeleženci, zadovoljni pa tudi predavatelji zato, ker je bilo očitno, da se je takoj opazil napredek v občinskem poslovanju in uradovanju povsod, kjer so se izvršili poučni tečaji.

Še ena misel se je porodila v nekem kraju na Dolenjskem, kjer so ondotni krajevni faktorji prevzeli vso organizacijo takega tečaja, ki so ga po lastnem nagibu razdelili v dva dela. Po prvem zgodnjem cerkvenem opravilu so bila predavanja za dejanske zastopnike občin, a po drugem dopoldanskem cerkvenem opravilu za one dozorevajoče fante, ki bodo nekoč stopili na mesta mož, ko bodo le-ti morali že zavoljo starosti izročiti vodstvo občin mladini. — Druga misel je torej ta: Ali bi ne bilo pametno, da bi tudi danes mislili na izobrazbo mladine, naših fantov, v občinskih zadevah in bi jih že sedaj pripravljali za njihovo bodoče delo v občinski upravi? — Koliko je bilo vseh županskih tečajev, bo danes že težko ugotoviti. Tudi ni to potrebno, ker je število postranska stvar. Glavno je: uspehi. Ti pa so bili očitvidni. — Iz poznejše dobe, ko je bila ukinjena pokrajinska uprava za Slovenijo in smo dobili namesto ene za naš mali narod dvojje višjih upravnih oblastev z velikimi župani na čelu, bodi omenjeno, da je bilo delovanje »županske zveze« s primerjanjem županskih tečajev neprekinjena. Posebno pa je pokazal zanje svoje zanimanje veliki župan Teodor Šporn. Žal, da je ostal ob vedno menjajočih se političnih razmerah tako malo časa na tem položaju. On sam kot veliki župan je s svojo navzočnostjo počastil nekaj tečajev ter dal s tem poseben poudarek važnosti takih prireditiv. Prej pa je bil neumoren predavatelj na neštetih tečajih kot izvrsten pravnik doma in vseh strokah javne uprave.

Slovenija je bila — kot rečeno — razdeljena na dvojje višjih upravnih enot: na ljubljansko in mariborsko oblast z velikima županoma na čelu. Leto 1927, pa je prineslo spremembo s tem, da je prišlo do dvostranske upravnega sistema, tako da smo dobili za vsako oblast od ljudstva izvoljeno oblastno skupščino ter od nje izvoljeni oblastni odbor in oblastnega predsednika: v Ljubljani dr. Natlačena, v Mariboru dr. Leskovarja. Pričela se je doba pogršane ljudske samouprave, žal tudi te tako kratke. Vendar pa je tudi ta doba dala novega razmaha »županski zvezi« za prirejanje županskih tečajev ob vsej moralni in materialni podpori reprezentantov obeh oblastnih samouprav. — Leto 1929. je prineslo njihov konec in dobili smo namesto njih zopet za ozemlje Slovenije združeno eno višje upravno oblastvo: sedanjo banovino. To pa spada že v sedanjost in ne v zgodovino županskih tečajev, ki naj bo v okviru tega članka zaključena s koncem obeh oblastnih samouprav. Fr. K-n.

Uprašanja in odgovori

46. Učiteljske stanarine in naturalna stanovanja.

V naši občini imamo »stara šola«, ki je last občine in se uporablja za naturalna stanovanja učiteljstvu. To poslopje smo dobili svojčas od šolske občine v zameno za novo šolo, ki jo je občina morala zgraditi, ker je bila postala stara šola premajhna in za učne namene neuporabljiva. Sosedna občina K. ne daje svojemu učiteljstvu nobenih naturalnih stanovanj, stanarino pa pla-

čuje temu učiteljstvu banovina, ker se vnaša stanarina v šolski proračun B. Nam se zdi to krivično, kajti sosedna občina — in še mnoge druge občine — nimajo z nastanitvijo učiteljstva nobenih stroškov, nas pa stane vzdrževanje učiteljskih stanovanj precej, ker je »stara šola« v slabem stavbnem stanju. — Prosimo za pojasnilo: 1. ali moremo od banovine zahtevati, da ali prevzame ona vzdrževanje poslopja in se vnesejo ti stroški v proračun B, ali pa da nakazuje banovina učiteljstvu pripadajoče stanarine občini? in 2. ali smemo učiteljstvu stanovanja odpovedati? — Pripominjamo, da imamo priliko, oddati stanovanja zasebnim strankam, torej plačujočim najemnikom, in bi se zato prav radi znebili »zastonjkarjev«, če bi jim stanarino plačevala banovina. — Obč. L.

Odgovor: Stanje, kakor ga opisujete v svojem vprašanju, je res nekam krivično. Občine, ki so dale na razpolago stanovanjska poslopja za nastanitev učiteljstva in morajo njihova stanovanja sedaj vzdrževati, so zapostavljene napram občinam, ki naturalnih stanovanj sploh ne dajejo. To se uvideva tudi na pristojnih mestih in je videti, da bo ta nedostatek v prihodnjem zasedanju banskega sveta odpravljen in občine tudi v tem pogledu izravnane. Sedanje stanje občine naravnost sili k temu, da se izogibajo naturalnim dajatvam učiteljstvu, zlasti pa gradnji stanovanjskih poslopij v te namene. — Na vaša vprašanja pa moramo odgovoriti negativno. Banovina je sicer dolžna, da nosi učiteljske stanarine (t. 15 čl. 4 uredbe o vzdrževanju ljudskih šol, »Služb. list« št. 601/76 iz l. 1937), kar pride v korist občinam, ki učiteljstvu ne dajejo naturalnih stanovanj; ni pa nobene zakonite določbe, po kateri bi banovina morala tistim občinam, ki taka stanovanja dajejo, to dajatev vrniti, bodisi v obliki prevzema stroškov za vzdrževanje teh stanovanj, bodisi v obliki stanarin, predkazanih upravni občini. Tozadeven zahtevek bi vam banska uprava najbrž zavrnila. Poskusite seveda lahko. — Odpovedi stanovanja učiteljstvu vam tudi ne moremo svetovati. Zelo dvomimo, da bi banska uprava za deložirano učiteljstvo — če vam odpoved sploh uspe — priznala stanarino iz banovinskih sredstev. Uveljavila bo napram občini vašo, iz zakona o ljudskih šolah izvirajočo prvenstveno dolžnost, da skrbite za naturalna stanovanja učiteljstvu, kar ji v danem primeru, ko so stanovanja evidentno na razpolago, ne bo težko. Poglejte tudi, ali ni bil morda svoječasn prenos lastnine »stare šole« od šolske na upravno občino vezan na omejitve, da mora poslopje v bodoče služiti v celoti ali vsaj deloma za nastanitev učiteljstva. V takem primeru bi še težje uspeli.

47. Volivni imenik; uradni izbrisi.

Običaj je pri nas in tudi pri drugih občinah, da ob uradnem popraviljanju volivnega imenika v januarju vsakega leta vpišemo v imenik doseljene volivne upravičence, ki bivajo v občini že nad eno leto, dočim črtamo tiste, ki so že nad eno leto odsotni. V reklamacijskem postopku ob priliki letošnjih skupščinskih volitev se nam je pravilnost tega postopanja osporavala, češ da odsotnih ne bi smela občina uradoma črtati. — Prosimo pojasnila, da-li je naš postopek res nepravilen, da se za januar 1959 vemo ravnati. — Obč. S.

Odgovor: Vaš postopek ni pravilen, pa čeprav se splošno postopa tako, kakor pri vas. Iz tega, da občinska uprava uradoma vnaša v volivni imenik volivne upravičence, ki so nastanjeni v občini nad eno leto, pa v imeniku niso še vpisani, še ne sledi, da mora, ali da sme uradoma črtati upravičence, ki so vpisani, pa so že nad eno leto odsotni. S takim črtnjem — posebno če se zgodi brez obvestitve črtanega upravičenca — riskirate, da ne bo vpisan pri nobeni občini, ker po odhodu iz vaše občine morda ne biva še v nobeni občini nad eno leto in si ni nikjer pridobil pravice za vpis. S tem pa je izgubil možnost, da svojo volivno pravico izvršuje, kar vsekakor ni v duhu zakona, ki ima tukaj sicer neko vrzel, je pa gotovo tolmačiti tako, da se ne sme nobenemu državljanu vzeti možnost izvrševanja svoje osnovne državljanске pravice.

Po §§ 5 in 18 zakona o volivnih imenikih izbriše občinska uprava uradoma one volivne upravičence, ki so umrli ali izgubili volivno pra-

v i c o. Nad eno leto odsotne bi smela črtati samo, čim si je pribavila uradno potrdilo druge občine, da je bil dotičnik vpisan v njen imenik. Ako se niti volivec sam, niti občina, v kateri biva medtem že nad eno leto, ne zanima za vpis, ga lahko vsak čas vrekamirate; saj ima pravico do reklamacije vsakdo. Tak postopek bi bil korekten in strogo v duhu zakona. Možnost, da bo na ta način volivec vpisan dvakrat, t. j. v imeniku dveh občin, naj vas ne moti. Glasovati sme kljub temu samo enkrat, ker bi sicer zagrešil kaznivo dejanje (§ 75 zakona o volitvah narodnih poslancev, §§ 35 in 52 zakona o občinah).

Izbris iz volivnega imenika sme občinska uprava izvršiti samo na podlagi polnoveljavnih dokazov ter obrazložene pismene odločbe, ki se dostavi izbrisanemu (§§ 10 in 17 zakona o volivnih imenikih).

48. Finančno poslovanje podobčin.

V § 120 z. o. je določilo, da veljajo za podobčino glede krajevne imovine in posebnih krajevnih naklad predpisi poglavja VII. zakona o občinah. — Ali mora tudi podobčina voditi vse blagajniške knjige, kakor občina? — O. L.

O d g o v o r: Čl. 93 pravilnika o finančnem poslovanju v občinah taksativno našteva vse blagajniške knjige, ki jih morajo voditi podobčine. Te so: dnevnik dohodkov in izdatkov ter inventarna knjiga. Poleg tega se sestavlja seveda podobčinski proračun in zaključni račun.

Proračun in zaključni račun podobčine izdelajo občinski uslužbenci. O letnem proračunu podobčine odloča po § 112 z. o. krajevni zbor. Proračun podobčine se sestavlja po istih načelih, kakor občinski. Prilaga se občinskemu proračunu.

Zaključni račun podobčine se sestavlja po proračunskih partijah in pozicijah ter se mora ujemati z blagajniškim dnevnikom. Zaključni račun sestoji iz blagajniškega dnevnika z vsemi pobotnicami, podpisanimi in kolkovanimi po določilih, veljavnih za občino, iz računa dohodkov in izdatkov po čl. 59 pravilnika, in iz inventarne knjige. Prilaga se občinskemu zaključnemu računu v istem roku, kakor je predpisan za občino (najkasneje do konca tretjega meseca po izteku računskega leta, t. j. do 31. oktobra). Čl. 93 pravilnika ne navaja izrecno, da bi morala podobčina voditi tudi razdelilnik. Ker pa je račun dohodkov in izdatkov nemogoče sestaviti brez razdelilnika, izhaja iz tega, da morajo podobčine voditi tudi razdelilnik dohodkov in izdatkov prav na isti način, kakor je predpisan za občine.

Tudi za podobčine velja določilo § 100 z. o., da se brez višjega odobrenja proračun ne sme prekoračiti. Nakazovalec iz podobčinske blagajne je krajevni starešina. Preden izda plačilni nalog za izdatek, ki nima več kritja v proračunu, mora svojo odredbo, ki sta jo sopodpisala dva, na krajevnem zboru določena volivec, prisednika po § 118 z. o., predložiti občini, da jo ta (z utemeljitvijo v spremnem dopisu) pošlje: če gre za virmiranje, okrajnemu načelstvu, če gre za naknadni oziroma izredni kredit, kralj. banski upravi. O uporabi rezervnega kredita odloča krajevni starešina skupaj z obema prisednikoma.

Podobčina ne vodi priznanične knjige in ne depozitov. Če prejema in odpošilja podobčina sama denar in da se to ne vrši potom občine, mora imeti tudi poštno prejemo in oddajno knjigo. Podobčina ima lahko tudi svoj čekovni račun pri poštni hranilnici. Če nima podobčina svojega blagajnika, vodi podobčinsko blagajno občinski blagajnik.

49. Hasnovanje in priposestevanje občinskega zemljišča.

Vsako leto terja davčna uprava našo občino s čekovno položnico, da plačamo zemljarino, ki znaša okrog 40 din. Nikdo od občinskih odbornikov pa ne ve, da bi imela občina kako lastno zemljišče. — Kaj nam je storiti? — O. P.

O d g o v o r: Prav gotovo ima vaša občina kako zemljiško parcelo, ki je njena last, ki pa so jo v teku let začeli hasnovati zemljiški mejaši. Občinski odborniki so v prejšnjih časih pri izmenjavi župana morda pozabili, ali pa jih ni nikdo opozoril na to, da bi bili parcelo oddali na novo v najem, pa jo

je prejšnji najemnik obdržal kar naprej v najemu in ker ga ni nihče terjal za najemnino, je opustil plačevanje. Tako so sčasoma najbrž vsi pozabili, da ima občina lastno zemljišče.

Svetujemo vam, da zaprosite pri okrajnem sodišču za zemljiškoknjižni izpisek. Na podlagi tega izpiska boste lahko sami v mapi ugotovili, kje je, ali kje so občinske parcele in kdo jih hasnuje. S tem pa vaše delo še ni končano. Vaša dolžnost je, da takoj poskrbite, da ne bo sedanji najemnik občinskega zemljišča priposestvoval. To je bila tudi dolžnost vaših prednikov. — Najemnika je takoj poklicati v občinsko pisarno in zahtevati od njega plačilo dolžne najemnine. Če pa najemnik s pričami dokaže, da je zemljišče že priposestvoval, ker ga hasnuje nemoteno že nad 40 let, je čimprej vse potrebno ukreniti, da se zemljišče prepíše na dosedanjega hasnovalca, da se občina na eni strani izogne nepotrebnim pravdi, na drugi strani pa da ne plačuje še nadalje po nepotrebnem davke. Izvesti je postopek, predpisan za odsvojitve občinskega zemljišča po § 81 z. o. Občinski odbor sklene v svoji seji na podlagi dejanskega priposestovanja z dosedanjim najemnikom posebno pogodbo, ki jo je predložiti z vsemi potrebnimi prilogami preko okrajnega načelstva na kralj. bansko upravo. (Priloge so: vabilo na sejo, izvleček sejnega zapisnika, razglas sejnega sklepa, potrdilo, da ni bilo pritožb in podrobna utemeljitev sklepa v obliki poročila). Vrnjeno pogodbo, ki nosi odobritveno klavzulo, je predložiti okrajnemu načelstvu s prošnjo, da se izvrši zemljiškoknjižni prepis.

50. Odkupnina ljudskega dela.

Oli se pobira odkupnina ljudskega dela tudi od občinskih uslužbencev in v kakšni višini? — O. S.

Odgovor: V § 58 zakona o samoupravnih cestah je izrecno določeno, da plačajo vsi državni, banovinski in občinski uradniki in služitelji odkupnino osebne dela v denarju in sicer v iznosu tridnevne plače na leto (osnovne in položajne) oziroma pokojnine in to brez ozira na spol, starost in državljanstvo.

Glede odkupnine osebne dela občinskih uslužbencev je minister za gradbe izdal dne 9. avgusta 1929 (»Služb. Nov.« z dne 13. avgusta 1929) pojasnilo, da plačajo občinski uslužbenci odkupnino od osebne plače in od osebne nagrade brez rodbinske doklade in brez stanarine. Pogodbeni uradniki in dnevničarji, ki prejemajo plačo v enotnem znesku, ne plačajo odkupnine po § 58 istega zakona, temveč plačajo odkupnino na podlagi višine njihovega neposrednega davka (uslužbenskega davka) po tabeli iz § 40 istega zakona. Na podlagi odredbe ministra za gradbe št. 2686 z dne 19. februarja 1936 se plačuje odkupnina v dveh obrokih, in sicer v aprilu in septembru, počenši z aprilom l. 1937.

Ker je odkupnina osebne dela v zakonu določena, občinski odbor občinskih uslužbencev tega davka ne more oprostiti, in sicer iz razloga, ker bi bilo s tem kršeno načelo enake obdačbe.

Primer: a) Občinski tajnik ima na mesec osebne plače 850 din, osebne doklade 200 din, rodbinske doklade 400 din in stanarine 150 din, skupaj 1600 dinarjev. Odkupnino osebne dela plača samo od 1050 din. Na dan znaša njegova osnovna plača 35 din, za tri dni 105 din in en obrok 52,50 din, ki se odtegne pri izplačilu osebnih prejemkov aprila in septembra. Odtegljaj se vnese iz plačilnega spiska (glej novo predpisane tiskovine) v blagajniški dnevnik odkupnine osebne dela med dohodke.

b) Občinski pogodbeni služitelj ima mesečne plače 700 din. Ker je še samec, plačuje uslužbenskega davka na mesec 6 din, na leto 72 din. Na podlagi § 40 zakona o samoupravnih cestah znaša osebno delo osebe, ki ima do 200 din neposrednega davka, en dan, do 500 din dva dneva itd. Če bi bil služitelj poročen in imel enega otroka, bi bil oproščen uslužbenskega davka in hkrati tudi odkupnine osebne dela.

Če ima občinski uslužbenec še kake druge dohodke, stalno nagrado ali lastno posestvo, se mu zaračuna odkupnina osebne dela še po § 40 istega zakona na podlagi višine neposrednega davka.

Usem županom!

Občinske pisarne so danes živahni uradi. Za pisarne je treba papirja, črnila, računskih knjig, sejnih zapisnikov, map, registratorjev, kuvert in pisem z napisom, peres (nalivnih), svinčnikov. — Naročajte vse pri največji zadrugi te vrste

„Novi založbi“ v Ljubljani Kongresni trg št. 19

Trgovcem na deželi
izdatne popuste!

Največji slovenski
denarni zavod

Mestna hranilnica Ljubljanska

ima lastnih rezerv okrog
Din 25,000,000—

Prirastek novih vlog
v decembru 1937

Din 5,300,000—

Nove in oproščene vloge
v skupnem znesku

Din 205,000,000—

so vsak čas razpoložljive

Za vse obveze hranilnice jamči
mestna občina Ljubljanska v Ljubljani

Knjige, brošure, cenike,

jedilne liste, etikete, diplome, razglednice, letake, plakate, tiskovine za tujsko propagando, za poslovno reklamo, za urade, trgovino in obrt ter vse ostale tiskovine, bodisi v eno- ali večbarvnem tisku, izvršene potom

KNJIGOTISKA, LITOGRAFIJE ali **BAKROTISKA**
dobavlja v okusni opremi

Točna postrežba
Umerjene cene

Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani

Izdeluje tudi vse za ilustriranje tiskovin potrebne osnutke, risbe, predloge in klišeje

Kopitarjeva ulica 6

GOJZERJI.

SMUKO!

... ZA TURIZEM IN ROČNO DELO!

279.-

Vse naše večje prodajalne, kakor Beograd, Zagreb, Ljubljana, Celje, Maribor, Sarajevo, Mostar i t. d. smo

založili z odličnimi turistovsko-smučarskimi čevlji. Manjše prodajalne lahko po želji odjemalcev čevlje posebej naroče. Ti čevlji so ročno na keder šivani, podplati so nakovani s posebnimi žebli, tako da noga pri plezanju in hoji po planinah in kamenju ne drsi. Napravljeni so tako, da jih morete uporabiti tudi za smučanje.

Peta je vdolbena, da vezava ne more zdrseti, na straneh podplata pa so nabiti medeni ščitniki.

Izdelani so iz prave ruske juhte z usnjeno podlogo. Usnjen jezik je prišit, da nebi uhajala voda.

Gojzerje kupite vedno številko večje od drugih čevljev, ali pa jih pomerite na debele volnene nogavice. Pred in po uporabi jih namažite vedno z našo mastjo za čevlje, katera Vam ohrani usnje in ga napravi nepremočljivo.

Stanejo samo Din 279.— volnene nogavice Din 19.— in mast Din 4.—
Vaše zadovoljstvo naš uspeh.

Bata